

Szakáts Dalma 1897—1918.

Az egyetemi Ásvány és Földtani Intézet, az Erdélyi Nemzeti Múzeum Ásványtárának ez az édes testvére súlyos veszteségek kalváriáján ment át a háború haldoklásával a nehezen közeledő béke időbe. A városunkban dühöngő spanyoljárvány elragadta tőlünk e kettős intézménynek legszimpatikusabb belső tagját, a geológiai tudomány szép reményekre jogosító viruló hajtását, Szakáts Dalmát, aki 1917 szeptember 1-én dr. Ferenczi István első tanársegédnek a m. kir. földtani intézethez jutásával kezdetben mint helyettes, később mint megbízott tanársegéd nagy buzgósággal, fáradhatlan munkakedvvel, erős akarattal és a legnagyobb szolgálatkészséggel látta el hivatalát. Mint állandóan jókedvű, jóhangú társunk. Ő volt kirándulásaink dalos madara.

A múlt tanév végén egyetemi pályadíjat nyert szülőföldre, a nagyszebeni Hohe-Rinne néhány ismeretlen kőzetének leírásával. Nyári szünidejének egyrészét ezen vidék részletesebb bejárására és érdekes kőzeteinek begyűjtésére fordította, amit doktori értekezésül szándékozott felhasználni. Ez az Ásványtárunknak ajándékozott anyag szomorú emléke marad megtört reménységünknek. Emlékét halála alkalmából gyűjtött „Szakáts Dalma kirándulási segély”-lyel örökítjük meg, amelyben évi nagy kirándulásunk alkalmával egy-egy hallgató fog részesülni.

Mélyen megindító menetben kísértük virággal temetett koporsóját 1918. október 17-én a vasúti pályaudvarra. A menet élén haladt dr. Hirschler József apátplebános fényes segédlettel, akinek a helybeli Marianum főgymnasiumában kedves tanítványa volt a megboldogult. Utána következett a meghitt társaság: intézetünk tagjai, dr. Györffy István egyetemi tanár, assistens- és hallgató-társai, akikkel annyszor és oly szívesen ment vig geológiai útra és a megboldogultnak nagyszámú barátai és tisztelői. A koporsó

után jöttek a megtört szülők: Szakáts Károly nagyszebeni állami iskolai igazgató feleségével és a megboldogult vőlegényével, dr. Bogsch Sándor budapesti főgymnasiumi tanárral.

A megboldogulthoz alulírott a következő búcsubeszédet intézte:

Kedves tanítványom, segédem, Szakáts Dalma! Mielőtt elválnunk, állj meg egy pár szóra. Együtt vagyunk mindazok, akikkel annyiszor és oly szívesen voltál együtt a természet ölén, örök igazságok keresése céljából. Itt vannak tanulótársaid, tanáraid, sőt kívülök sokan mások, akik Téged olyan nagyon szerettek. De míg máskor Te, kirándulásaink dalos madara, a jókedvnek voltál képviselője, most néma vagy, bennünket fájdalom gyötör, dal helyett sírás vesz rajtunk erőt.

Mi is történt hát? Alig tudunk beletörődni. Három éve jöttél hozzánk, mihamar kitüntél buzgó törekvéssel, szorgalommal, tudással, kedvességgel legjobb társaid közt. Két és fél évi tanulásod után helyettes, majd megbízott tanársegéd lett Belőled. Páratlan az egyetem történetében! A háborús viszonyok közt Rád szakadt. Neked korai, ezt a nehéz tisztséget mindnyájunk legnagyobb megelégedésére töltötted be. Mindig szívesen, jó kedvvel dolgoztál, elvégezted nemcsak a Magad munkáját, hanem buzgóságod egyéb nehéz feladat elé állított. Nyári pihenésként Déli Kárpátjaink legmagasabb táján végeztél geológiai kutatásokat és reménységet adtál, hogy egy idő múlva tanulni megyünk oda Tőled.

Most nélkülünk indulsz a Te imádott szülőföldre, hegységeid felé, hogy onnan többé vissza se térj! Nem, ez nem lehet. A Te kedves, derűs egyéniséged itt marad köztünk, annak emlékét nemcsak megőrizzük, hanem magasra emelve, követésre méltó példaként fogjuk átadni az utódoknak.

Szakáts Dalma, Isten Veled!

„Szakáts Dalma emlékalap“-ra ez ideig a következők adakoztak: Egyetemi Ásvány- és Földtani Intézet 500 K, Szakáts Károly 100 K, dr. Hirschler József 100 K, dr. Bogsch Sándor 100 K, dr. Györfly István 50 K, dr. Apáthy István 50 K, dr. Möckel Konrád 50 K, dr. Farkas Béla 50 K, Igmándy József 20 K, Szabó Erzsébet 20 K, Simó Magda 20 K, Schmidt Margit 20 K, Melitskó Sarolta 20 K, Bock Irmgard 20 K, Látai Viktor 20 K, Kol Erzsébet 20 K, Budaker Hilda 20 K, Egerházy Gizella 20 K, Barabás Béla 20 K, dr. Gelei József 20 K, Boga Lajos 20 K, Vajk Edith 6 K, Suciu Ilona 20 K, Várady Irén 6 K, dr. Cholnoky Jenő 20 K, Xántus János 10 K, Xántusné Paull Aranka 20 K, Sztankovits Olga 10 K

Lőrinczy Erzsébet 10 K, Görög Margit 10 K, Gyellák Irma 10 K, Torday Teréz 3 K, Pissenberger Anna 10 K, Szentkirályi Amália 5 K, Pércsi Etelka 2 K, Lengyel Anna 3 K, Placsintár Anna 3 K, Balázs Mária 20 K, Katona Ilona 20 K, Veress Amália 20 K, Schmidt Gabriella 20 K, Nagy Juliánna 10 K, Barabás Ida 20 K, Bessenyei Elemér 20 K, Felszeghy Elemér 20 K, Almásy Mária 20 K, Somogyi Irén 20 K, Pákh Erzsébet 20 K, Barla Margit 5 K, Polivka Margit 5 K, Simó Emilia 5 K, Szarka Anna 10 K, Eperjesy Anna 20 K, Grüner Olga 10 K, Rozmann Margit 10 K, Venczel Julia 10 K, Mendel Ella 10 K, Kohn Margit 10 K, Neumann Erzsébet 10 K, Greisiger Edith 10 K, Bornemissza Eszter 10 K, özv. Ruth Oszkárné 30 K, tehát eddig összesen 1773 korona.

Dr. Kiss Ernő 1886—1918.

Az utóbbi időben ugyan nem tartozott intézetünk kötelékébe, de mint egyik legkiválóbb volt hallgatónk, ösztöndíjasunk, gyakor-nokunk, aki „A Baróti-hegység krétakori képződményei“-ről írt doktori értekezésével maradandó tudományos emléket hagyott hátra és aki szíve vágódását követve — amikor intézetünkől elkerült is — állandóan kapcsolatot tartott velünk: Ő is intézetünk és a geológiai tudomány vesztesége.

Tanulmányait egyetemünkön elvégezve, 1911-ben Budapestre a tanszermúzeumba került. Itt középiskolai tanári és doktori okle-veléhez még kereskedelmi tanári oklevelet is szerzett, amelynek birtokában a szolnoki kereskedelmi iskolába nevezték ki tanárnak. Később, 1914-ben, a helybeli unitárius főgymnasium, ahol gymna-siumi tanulmányait végezte, rendes tanárának választotta meg, de állását el sem foglalhatta, mert a kitört háború az északi harctérre szította. A háború óriás fáradalma idegrendszerét annyira meg-viselte, hogy másfél évi küzdés után, kitüntetéssel ugyan, de betegen került haza. Ebből a bajból felgyógyulva ismét a harctérre ment, ahonnan gyakran megkeresett bennünket némelykor költői hangu-latú leveleivel. Mint századparancsnok, természettudományi ismeretei, és jó gyakorlati érzékével nagy hasznára volt annak a körnek, amely-lyel érintkezett. Később vegyi ismeretei révén gázoszttagba került, de cukorbetegségbe esván, újra a helybeli kórházba jutott. Ebből a bajból is már csaknem egészen kigyógyult, amikor a spanyol-betegség lepte meg, ami két nap alatt elpusztította elgyengült szervezetét.